

Statul socialist român—trei decenii de existență

Ioan Ceterchi

1. Cele trei decenii care au trecut de la proclamarea republicii, dată epocală a istoriei poporului român, confirmă, cu certitudinea faptelor, adevărul incontestabil că, fără eucerirea puterii de stat și instaurarea statului de tip socialist, fără conducerea clasei muncitoare și a partidului comunist, fără atragerea maselor de oameni ai muncii la conducerea statului, nu este posibilă transformarea revoluționară a societății, făurirea noii orînduiri socialiste și comuniste. Anii construcției socialiste reprezintă din punct de vedere istoric perioada cea mai bogată în transformări și realizări ale întregii societăți românești contemporane. Deosebit de fertilă, pe toate planurile activității sociale, a fost perioada de după Congresul al IX-lea al partidului (1965), în care în urma măsurilor adoptate din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, s-a dat un puternic impuls novator și creator întregii activități a partidului, statului și organizațiilor sociale ale maselor populare, înregistrîndu-se remarcabile realizări în făurirea noii orînduiri și a omului nou, în afirmarea României socialiste în viața internațională.

Partidul Comunist Român a fost conducătorul conștient al întregului proces revoluționar de răsturnare a vechii orînduiri și făurirea a noii societăți. În cadrul politicii partidului, un loc de seamă l-a avut preocuparea pentru făurirea noului sistem politic, a statului socialist, pentru orientarea activității sale interne și externe, pentru perfecționarea continuă a organizării și a metodelor sale de conducere.

În dezvoltarea sa istorică, în cei 30 de ani de la proclamarea republicii, statul socialist român a fost nu numai un organism care a exercitat o puternică influență în transformarea revoluționară a diferitelor laturi ale vieții societății noastre ci, la rîndul său, ca parte componentă a sistemului societal, a suferit, de asemenea, o serie de prefaceri în esență, conținutul, forma și activitatea sa. Etapele principale de dezvoltare ale statului corespund etapelor parcurse de societatea noastră în toată această bogată și tumultuoasă perioadă istorică.

Statul socialist s-a manifestat din primele zile ale existenței sale ca un stat nou, democratic, care a instaurat o democrație superioară, radical deosebită și opusă democrației burgheze, o democrație populară, care își are sursa în faptul că puterea politică și economică se află în mina celor ce muncesc, iar oamenii muncii — în dubla lor calitate de proprietari ai mijloacelor de producție și producători, precum și în calitatea de

unici deținători ai puterii de stat — se bucură de largi drepturi și libertăți reale și folosesc instrumentele puterii în scopul satisfacerii intereselor lor fundamentale, al asigurării unei reale suveranități și independențe a poporului, a națiunii. Este deosebit de important de menționat — ca o trăsătură originală și o particularitate a procesului revoluționar, a căilor și metodelor de trecere la socialism în țara noastră — că instaurarea dictaturii clasei muncitoare, cucerirea întregii puteri politice și făurirea statului de tip socialist a fost precedată de o etapă de tranziție în care țara era condusă de un guvern revoluționar democratic cu pronunțat caracter muncitoresc-țărănesc, apoi și de un parlament popular ales în mod democratic, care — din inițiativa Partidului Comunist Român, devenit partid de guvernământ și cea mai puternică forță politică a societății — au realizat importante reforme sociale, inclusiv democratizarea aparatului de stat. Condițiile istorice de desfășurare a revoluției popular-democratice ca și a celei socialiste au determinat ca Partidul Comunist Român în al cărui program era înscrisă, după desăvârșirea revoluției burghezo-democratice și trecerea la revoluția socialistă, instaurarea dictaturii clasei muncitoare, ca o condiție necesară a trecerii la construirea socialismului, să folosească în procesul luptei revoluționare, de atragere a maselor lozincă instaurării unei democrații reale, noi, în folosul poporului, a puterii democrat-populare, opusă puterii burghezo-moșierești, precum și dictaturii militaro-fasciste, răsturnată de insurecția de la 23 August 1944. Această lozincă accesibilă maselor a avut un puternic ecou în rindul acestora, mobilizându-le la înfăptuirea ei și instaurarea noului regim de democrație populară în țara noastră, formă a puterii de stat socialiste. De asemenea, trebuie să subliniem faptul că, după cucerirea deplină a puterii de către oamenii muncii și trecerea la construirea socialismului, Partidul Comunist Român nu a redus nici un moment dictatura clasei muncitoare doar la latura sa represivă ci, dimpotrivă, a subliniat permanent caracterul real democratic și popular al noii orînduiri sociale și de stat, militînd permanent pentru lărgirea bazei sociale a puterii și adîncirea democratismului noii orînduiri. Greșelile săvîrșite în rezolvarea unor probleme ca și unele abuzuri săvîrșite într-o anumită perioadă nu au fost de natură să denatureze caracterul nou, democratic-popular al puterii, partidul găsind resursele necesare pentru a le depăși, pentru a asigura mersul înainte al construcției socialiste pe baza aplicării creatoare a principiilor generale ale socialismului științific la condițiile țării noastre, a atragerii maselor la întregul proces de făurire a noii societăți.

Evoluția esenței puterii de stat socialiste cunoaște o continuă lărgire și adîncire a bazei sale sociale, afirmarea tot mai puternică a caracterului popular și muncitoresc al acesteia. Dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție și, în concordanță cu acestea, mutațiile revoluționare din cadrul relațiilor sociale, au antrenat schimbări profunde în structura și fizionomia societății românești. Au avut loc transformări calitative ale clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea la Congresul consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții și transporturi „societatea noastră, în care a fost lichidată pentru totdeauna exploatarea omului de către om, precum și nedreptățile sociale și naționale, este alcătuită astăzi din clase și categorii

socialie prietene, animate de aceleași interese și aspirații și care conlucrează strâns pentru cauza comună a construcției noii orinduirii, a edificării socialismului și comunismului în România”¹.

Putem spune, așadar, că statul nostru ca stat de tip socialist este astăzi organizația politică a puterii poporului, a națiunii socialiste, a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate. La baza acestei puteri stă unitatea și alianța de nezdruccinat a clasei muncitoare și țărânimii cooperatiste, unitatea întregului popor, a tuturor claselor și categoriilor sociale, rolul conducător avîndu-l clasa muncitoare, clasa cea mai avansată a societății noastre, consecvent revoluționară, a cărei misiune istorică de făurire a societății comuniste, fără clase și fără stat, corespunde cu interesele tuturor oamenilor muncii, ale întregii națiuni. Pentru prima dată în istorie clasa muncitoare este singura clasă care, deținînd puterea de stat, o exercită și o folosește în mod consecvent în vederea satisfacerii intereselor întregului popor, ale întregii națiuni asigurînd, în același timp, participarea la exercitarea puterii și conducerea societății a tuturor claselor și categoriilor sociale, fără deosebire de naționalitate și urmărind, în viitor, desființarea oricăror deosebiri de clasă în societate, făurirea comunismului, a societății fără stat.

În analiza naturii și a esenței statului trebuie să se țină seama, așadar, de evoluția și transformările pe care acesta le-a suferit în diferitele etape, de dialectica dezvoltării sale în cadrul unui proces continuu de lărgire și adîncire a bazei sale sociale, a caracterului său popular și democratic. Pe bună dreptate atrăgea atenția tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al X-lea al partidului, referindu-se la discuțiile din mișcarea comunistă și muncitorească cu privire la rolul și locul statului socialist în societate și la perspectiva sa de viitor, că în rezolvarea acestor probleme este necesară o abordare dialectică potrivit căreia statul socialist, dictatura proletariatului nu rămîn imuabile, neschimbătoare ca în primii ani după cucerirea puterii, iar pe de altă parte procesul de diminuare a rolului statului nu poate fi grăbit, prin ignorarea condițiilor istorice concrete, interne și internaționale².

2. Partidul Comunist Român pornește de la concepția potrivit căreia clasa muncitoare, oamenii muncii au nevoie de stat după răsturnarea dominației claselor exploatatoare atît pentru a asigura desăvîrșirea procesului de lichidare definitivă din societate a exploatării și oprimării sociale și naționale, cît și pentru asigurarea construcției pe toate planurile — economic, social-politic, cultural, ideologic — a orinduirii socialiste și comuniste, pentru realizarea puterii suverane, libere și plenare a națiunii, a întregului popor. Pentru ca noul stat să poată să-și îndeplinească acest rol a fost nevoie de lichidarea vechii mașini de stat burgheze și, în primul rînd, a organismelor represive ale acesteia. Locul vechiului mecanism statal a fost luat de un nou aparat de stat alcătuit din organisme noi, izvorite din mase, aflate sub controlul acestora și organizate potrivit cerințelor unui real și autentic democratism.

¹ Nicolae Ceaușescu, *Expunere la Congresul consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții și transporturi*, București, Edit. politică, 1977, p. 48.

² vezi: *Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român*, București, Edit. politică, 1969, p. 53.

Exercitarea rolului statului socialist se realizează prin anumite funcții, îndeplinite de acesta, atât pe plan intern, cât și pe planul vieții internaționale. Oglindind direcțiile fundamentale ale activității statului, funcțiile acestuia au cunoscut, de asemenea, o serie de modificări, au intervenit schimbări ale ponderii diferitelor funcții în ansamblul activității statale, a rolului pe care l-au avut unele funcții într-un moment sau altul al dezvoltării sociale, al conținutului lor. În acest proces de prefaceri au apărut funcții noi în timp ce altele au dispărut datorită schimbării condițiilor în care ele s-au afirmat.

După lichidarea claselor exploatatoare, în etapa socialismului victorios și a construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, statul nostru a încetat să mai exercite o funcție de reprimare de clasă, întrucât au încetat să mai existe clase sau categorii sociale ostile orînduirii și puterii de stat socialiste. Desigur, în societate mai au încă loc acte contrare legilor și ordinii de drept, normelor de etică și echitate socialistă, atentate la proprietatea socialistă și proprietatea personală, la drepturile, libertățile și interesele legitime ale cetățenilor; aceste acte nu vin însă din partea unor categorii sociale, ci a unor indivizi, fie proveniți din vechile clase, fie aflați sub influența ideologiei vechi sau în slujba cercurilor imperialiste și față de care, desigur, puterea de stat socialistă a trebuit și trebuie să ia măsuri ferme de sancționare în conformitate cu legile statului socialist. Continuă să se afirme astfel o funcție a statului socialist de apărare a cuceririlor revoluționare ale poporului și a ordinii de drept socialist care are drept conținut apărarea proprietății socialiste, a proprietății personale, a drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale cetățenilor, cu un cuvînt, apărarea legalității și ordinii de drept socialiste.

În evoluția acestei funcții s-au produs, de asemenea, mutații serioase în ceea ce privește metodele și mijloacele utilizate de stat. Alături de măsurile represive și coercitive luate de organele justiției au cîștigat teren din ce în ce mai mare mijloacele de influențare obștească, de educare și reeducare a elementelor care au încălecat ordinea de drept, cu ajutorul colectivelor de oameni ai muncii, ale organizațiilor de masă și obștești. De fapt, chiar sancțiunile judiciare, inclusiv privarea de libertate, aplicate acestor elemente urmăresc, în ultimă instanță, reeducarea și redarea lor societății. Urmare firească a acestui proces, asistăm în prezent la o cotitură serioasă în ceea ce privește întărirea rolului colectivelor de oameni ai muncii în reeducarea persoanelor care au comis abateri de la legi și normele de conviețuire socială. În legătură cu acest aspect, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat faptul că „În perioada edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, viața pune tot mai mult la ordinea zilei modificarea funcțiilor statului, diminuarea laturilor sale represive și accentuarea rolului său în conducerea și organizarea vieții economico-sociale. Aceasta cere lichidarea cu desăvîrșire a oricăror influențe ale vechii concepții — ridicată, într-o perioadă, la rang de lege — potrivit căreia pe măsura înaintării spre socialism lupta de clasă se ascute și, ca atare, statul trebuie să-și întărească funcțiile represive. O asemenea teză antimarxistă, antiștiințifică vine în totală contradicție cu concepția

materialist-dialectică privitoare la rolul istoricește determinat al statului, la perspectiva trecerii treptate spre autoguvernarea liberă a poporului...³

În acest scop, Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., din mai 1977 aprobată de plenara Comitetului Central al partidului din 29 iunie 1977 cu privire la creșterea rolului unităților socialiste, al organizațiilor obștești, al maselor populare în respectarea legalității, sancționarea și reeducarea prin muncă a persoanelor care comit abateri și încălcări ale normelor de conviețuire socială, a legilor țării, document profund revoluționar și umanist, așează pe prim plan răspunderea colectivelor de oameni ai muncii în reeducarea prin muncă a celor care s-au abătut de la rigorile legii. Pentru a răspunde acestor cerințe este reorganizat pe baze noi întregul sistem de înfăptuire a justiției, precum și legislația din acest domeniu.

Pe aceeași linie de perfecționare a organizării și activității sociale și de stat se înscrie și măsura adoptată la aceeași plenară a C.C. al P.C.R. cu privire la creșterea rolului și răspunderii organizațiilor de partid și de stat, de masă și obștești, a uniunilor de creație, a conducerilor colective ale redacțiilor, Radioteleviziunii, editurilor, caselor de filme, instituțiilor de spectacole în activitatea de informare și educare a oamenilor muncii, document prin care se desființează cenzura și se așează pe baze noi, democratice controlul oamenilor muncii asupra acestui sector important de activitate.

Această orientare se integrează în ansamblul tendințelor de trecere a unor activități ale statului nostru pe seama maselor populare, corespunzător unor cerințe obiective de așezare pe baze noi a raporturilor dintre om și societate, cetățean și stat și reflectă preocuparea partidului și statului nostru pentru continua adîncire a democrației socialiste.

Transformări importante au avut loc în cadrul funcției de organizare și conducere a economiei, determinate de existența economiei socialiste unitare, de lărgirea tot mai mare a sferei de cuprindere a activității economice atît în industrie, cît și în agricultură, de creșterea ca volum și complexitate a sarcinilor economice ale statului socialist. Trecerea în etapa construcției societății socialiste multilateral dezvoltate a determinat o puternică reorganizare și perfecționare a sistemului de conducere și planificare a economiei naționale. Amploarea acestei funcții apare și mai clar în evidență dacă avem în vedere volumul producției industriale globale a țării noastre (care a crescut, de la eliberare și pînă în prezent, de 38 ori), sarcinile pe care le-a avut și le are statul în acest domeniu, stabilite în programul partidului.

O latură importantă a activității statului în cadrul funcției sale cultural-educative este aceea referitoare la dezvoltarea învățămîntului, științei, culturii, artei, a educării socialiste a maselor în spiritul concepției revoluționare despre lume și viață, al normelor eticii și echității socialiste, grija pentru creșterea orizontului de cunoaștere și cultură al întregii populații, pentru formarea atitudinii înaintate față de muncă și societate, pentru afirmarea conștiinței socialiste. Dealtfel, realizarea sarcinilor economice ale construcției socialiste este nemijlocit legată de

³ Nicolae Ceaușescu, *op. cit.*, p. 51.

latura ideologică și spirituală, de pregătirea cadrelor necesare acestei construcții, de făurirea omului nou, constructor conștient al societății socialiste și comuniste.

Alături de aceste funcții se dezvoltă și funcția socială a statului nostru, se impune sublinierea preocupării pentru ridicarea continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii, preocuparea pentru dezvoltarea demografică, creșterea populației, întărirea familiei, sprijinul acordat de stat pentru ocrotirea sănătății și asigurarea condițiilor de odihnă, combaterea poluării mediului, precum și pentru dezvoltarea activității sportive.

În condițiile actuale, activitățile economică, socială, cultural-educativă ale statului, aflate în strinsă interdependență, cresc în amploare, datorită sarcinilor mereu mai complexe și bogate pe care făurirea socialismului multilateral dezvoltat le reclamă și în realizarea cărora statul și organele sale își aduc și trebuie să-și aducă o contribuție mai mare.

Sporirea sarcinilor statului, a rolului său organizator și creator prezintă serioase implicații pe planul activității de conducere științifică a societății înfăptuită de stat. De fapt, prin intermediul organelor statului, clasa muncitoare și partidul său, împreună cu toți oamenii muncii asigură conducerea statală a societății potrivit politicii generale stabilite de partid, de programul acestuia de edificare a socialismului și comunismului. Activitatea de conducere a societății de către stat este în mod evident una din funcțiile importante ale statului socialist. În etapa actuală un accent deosebit se pune pe perfecționarea conducerii și întărirea caracterului ei științific, izvorit din studierea și cunoașterea tot mai profundă a proceselor ce au loc în societate, a legităților dezvoltării și transformării acesteia.

În etapa de trecere de la capitalism la socialism și mai apoi în condițiile socialismului și ale trecerii la comunism, conducerea societății se realizează ca o conducere politico-statală, realizată de către partidul clasei muncitoare și statul socialist. Conducerea politico-statală are, totodată, un profund caracter democratic decurgând din esența puterii de stat socialiste, din faptul că conducerea se realizează atât prin organe ale puterii, alese de către mase prin vot universal egal, direct și secret, răspunzătoare în fața maselor și aflate sub controlul acestora, cât și prin participarea nemijlocită a oamenilor muncii la procesul de elaborare și adoptare a deciziilor la toate nivelele de conducere. Democratismul activității de conducere decurge și din împletirea activității statale cu conducerea de partid și obștească, din împletirea activității de conducere a organelor de stat cu participarea nemijlocită a cetățenilor. Acest fenomen favorizează și va stimula tot mai puternic, în viitor, trecerea treptată de la conducerea politico-statală a societății la autoconducerea obștească a poporului unic muncitor, în comunism.

Dealtfel, chiar în prezent există manifestări puternice ale autoconducerii. În condițiile actuale, autoconducerea are însă și un caracter politic, statal, întrucât se întemeiază în mod necesar pe afirmarea tot mai puternică a rolului conducător al partidului și pe rolul statului. Dar, afirmarea conducerii de către partid și stat se realizează prin adâncirea și lărgirea continuă a democratismului caracteristic acestei conduceri, prin atragerea și activizarea unor mase tot mai largi de oameni ai muncii în procesul de conducere, ceea ce reprezintă însăși chezașia asigurării

realizării autoconducerii oamenilor muncii. Totodată, în acest scop, prin diferite organisme economice, sociale, culturale, obștești a fost creat, la toate nivelurile, un mecanism larg de conducere a activității de către oamenii muncii înșiși, un larg cadru de manifestare și dezvoltare a autoconducerii muncitorești.

Referindu-ne, așadar, la funcțiile interne ale statului, constatăm că în actuala etapă de dezvoltare a societății românești viața pune tot mai mult la ordine a zilei modificarea unora dintre ele, diminuarea laturilor sale represive și accentuarea rolului statului în organizarea și conducerea vieții economico-sociale, trecerea tot mai accentuată și nemijlocită a unor atribuții și răspunderi pe seama clasei muncitoare, a maselor largi de oameni ai muncii. În acest sens, capătă o importanță tot mai mare atât perfecționarea continuă a activității statului socialist, cât și lărgirea cadrului de participare a maselor de oameni ai muncii la conducerea vieții economico-sociale, dezvoltarea și perfecționarea autoconducerii muncitorești.

Funcțiile externe ale statului socialist român cunosc și ele unele mutații determinate de o serie de factori interni și externi. Între activitatea internă și externă a statului socialist, între funcțiile interne și externe există o strinsă corelare și interdependență. Asemenea funcțiilor interne, funcțiile externe nu reprezintă niste jaloane sau tipare imuabile; ponderea lor, mijloacele de realizare oglindesc mutațiile factorilor care le-au determinat. De aici, însă, nu trebuie să se tragă concluzia că statornicirea funcțiilor externe este o acțiune de conjunctură; după cum se știe, politica externă este prelungirea firească, în raporturile internaționale a politicii interne.

3. Structura organizatorică a statului, forma de stat în țara noastră, pe parcursul celor 3 decenii de la proclamarea republicii, a suferit o serie de transformări și perfecționări, concretizate atât la nivelul organelor centrale, cât și al celor locale. „Pornind de la considerentul că atât în societatea socialistă multilateral dezvoltată, cât și, încă timp îndelungat, în comunism — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu —, statul va avea un rol important în conducerea unitară a vieții economico-sociale, este necesar să acționăm permanent pentru perfecționarea activității statului, a întregului sistem de organizare a societății, punind un accent deosebit pe asigurarea conducerii științifice, democratice a vastei opere de edificare a noii orânduiri.”⁴ În acest sens, a sporit conținutul activității Marii Adunări Naționale, care se întrunește în sesiuni prelungite în care organizează dezbaterile celor mai importante acte de conducere, fie în plen, fie în comisii. Au fost activate comisiile permanente ale Marii Adunări Naționale, care își dau avizul atât asupra proiectelor de legi, cât și asupra proiectelor de decrete adoptate în perioada dintre sesiunile Marii Adunări Naționale și exercită un control asupra ministerelor și diferitelor sectoare de muncă. S-a perfecționat sistemul electoral, în special prin introducerea practicii propunerii mai multor candidați într-o circumscripție electorală

⁴ Nicolae Ceaușescu, *Expunere cu privire la activitatea politico-ideologică și cultural-educativă de formare a omului nou, constructor conștient și devotat al societății socialiste multilaterale dezvoltate și al comunismului în România*, prezentată la Congresul educației politice și al culturii socialiste, București, Edit. politică, 1976, p. 50.

pentru alegerea organelor puterii de stat. Se afirmă și mai activ Consiliul de Stat, care în perioadele dintre sesiunile Marii Adunări Naționale adoptă acte cu putere de lege, asigurând astfel continuitatea procesului de conducere supremă, prin adoptarea unor acte normative superioare, precum și controlul permanent asupra organelor executive și locale.

Un moment deosebit de important în perfecționarea conducerii supreme de stat l-a reprezentat instituirea funcției de președinte al Republicii Socialiste România în martie 1974 și alegerea în această funcție a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Astfel cum este conturată de Constituție, instituirea acestei funcții reprezintă o formă specifică, originală, reliefează în mod pregnant democratismul în care se asigură, în țara noastră, realizarea funcției de șef al statului.

Activitatea guvernului și a ministerelor a devenit mai operativă, strict legată de aplicarea nemijlocită a legilor, decretelor și altor acte ale organelor supreme ale puterii. S-au simplificat și perfecționat structurile aparatului administrativ, au fost reduse unele verigi paralele sau intermediare, s-a creat o mai justă proporție între aparatul de conducere și cel de execuție, tehnico-administrativ, de deservire. Desigur, sarcina luptei împotriva supradimensionării aparatului de stat, a formalismului și birocratismului continuă, iar pe viitor se vor adopta noi măsuri de raționalizare și ieftinire a aparatului administrativ, de reducere a personalului care nu este încadrat nemijlocit în procesul de producție.

Au fost adoptate măsuri importante în vederea perfecționării structurii și îmbogățirii activității organelor locale ale puterii și administrației de stat. Noua organizare administrativ-teritorială a țării din 1968 a fost de natură să apropie mai mult aparatul de stat de mase, să creeze un teren mai larg de participare directă a maselor la rezolvarea nemijlocită a trebuirilor de conducere privind dezvoltarea unităților administrativ-teritoriale.

Pe această nouă structură a organizării administrativ-teritoriale s-au constituit și organizat, într-o concepție superioară, consiliile populare ca organe locale ale puterii de stat. Noua lege a consiliilor populare din 1968, modificată substanțial în 1976, a asigurat creșterea atribuțiilor consiliilor populare de toate categoriile, sporirea rolului sesiunilor, a comisiilor permanente și deputaților, o mai activă participare a cetățenilor la activitatea consiliilor populare și a comitetelor sau birourilor lor executive prin comisiile permanente și comitetele cetățenești.

Sporirea rolului consiliilor populare s-a evidențiat și mai mult în ultimii ani prin instituirea unor noi forme de activitate a acestora și anume Congresul deputaților consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare, Camera legislativă a consiliilor populare și Conferința pe țară a președinților consiliilor populare, conferințele pe județe ale deputaților consiliilor populare municipale, orașenești și comunale.

Dezvoltarea noilor structuri organizatorice are loc în contextul general al perfecționării metodelor și principiilor de conducere și, în primul rând, a centralismului democratic și a muncii și conducerii colective.

Dezvoltarea sistemului politic al țării noastre, în general, a statului socialist, în special, a făcut obiectul unor temeinice analize teoretice în documentele partidului nostru și în lucrările secretarului său general — tovarășul Nicolae Ceaușescu. Studiarea legităților obiective ale dezvoltării

statului socialist evidențiază, așa cum se arată în documentele partidului, faptul că are loc un proces de integrare tot mai puternică a statului în societate. Evoluția acestui proces este determinată tocmai de natura profund democratică a statului socialist, de lărgirea și adîncirea procesului de participare a maselor la conducerea statului, de îmbinarea tot mai puternică a activității politice și sociale, a laturilor politice și sociale ale conducerii, de îmbinarea organică a activității exercitate de organele de partid, de stat și obștești în cadrul sistemului general al democrației socialiste.

Spre deosebire de statul societăților exploatatoare și, în special, de statul capitalist unde, ca urmare a adîncirii tot mai puternice a contradicției dintre națiune și oligarhia financiară, baza socială a puterii se îngustează iar puterea de stat devine un instrument al cercurilor monopoliste, statul suprapunîndu-se tot mai mult societății și intereselor generale ale națiunii, în societatea noastră socialistă, ca urmare a extinderii bazei sociale a puterii care ajunge să cuprindă întreaga societate, în evoluția statului, a activității și organizării statale are loc un proces obiectiv de integrare treptată și organică a acestuia în societate. Desigur, integrarea statului în societate nu se realizează spontan și imediat. Este vorba de un proces complex, de durată, conștient care are loc pe parcursul etapelor construcției socialismului multilateral dezvoltat și a comunismului, a cărui desăvîrșire poate să se producă și se va realiza concomitent cu trecerea de la conducerea statală la autoconducerea obștească comunistă a poporului unic muncitor.

În cadrul procesului de integrare a statului în societate și de afirmare a trăsăturilor autoconducerii oamenilor muncii, un aspect deosebit de interesant îl reprezintă împletirea tot mai pronunțată a activității de stat cu activitatea de partid și cea a organizațiilor de masă și obștești. Această îmbinare este firească și explicabilă întrucît toate aceste organisme — partidul, statul, organizațiile de masă și obștești — alcătuiesc un sistem unic și unitar, sistemul democrației socialiste, prin intermediul căruia se realizează participarea oamenilor muncii la procesul de conducere, atît pe linie de partid, cît și pe linie de stat și obștească.

Modalitățile concrete de împletire a activității de partid, de stat și obștești sînt diferite. Un rol de seamă au, în acest sens, organele cu dublă natură, de partid și de stat, cum sînt: Consiliul Organizării Economico-Sociale, Consiliul Central de Control Muncitoresc, al Activității Economice și Sociale și altele.

Deosebit de semnificativă este, de asemenea, apariția unor noi forme organizatorice și modalități de afirmare a democratismului socialist și de participare nemijlocită a maselor muncitoare la conducere și adoptarea deciziilor, concretizate în organizarea periodică, la nivel național sau local, a unor congrese, conferințe sau consfătuiri pe diverse domenii de activitate, instituționalizarea acestora prin convocarea lor periodică, precum și crearea unor forme de conducere permanentă, la scară națională, a unor domenii de activitate.

În cadrul acestor forme un loc deosebit ocupă Congresul consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții și transporturi și Congresul consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărâni, organizate în acest an. Aceste congrese au adoptat hotărîrea înfiin-

țării unor organisme permanente de conducere, îndrumare și control în industrie, transporturi și construcții, respectiv în agricultură. Este vorba de Consiliul Național al oamenilor muncii din industrie, transporturi și construcții și Consiliul Național al agriculturii din Republica Socialistă România. Crearea acestor organisme se înscrie în preocuparea partidului de a perfecționa în continuare activitatea consiliilor oamenilor muncii și adunările generale din unitățile socialiste și de a înlăptui prevederile Programului partidului cu privire la crearea de noi forme superioare de organizare socială, de democrație directă, largă, în care poporul își poate spune deschis părerea asupra oricăror probleme și poate participa nemijlocit la înlăptuirea în viață a întregii politici interne și internaționale⁵. Acestea nu sînt simple organisme consultative sau auxiliare ale organelor de partid sau de stat, ci organe deliberative de conducere, investite cu autoritate și drept de decizie, care se înscriu în sistemul general, larg, al democrației socialiste, ca forme organizatorice prin care se manifestă democrația directă, realizînd însăși autoconducerea socială a oamenilor muncii. Ele își desfășoară activitatea, evident, sub conducerea partidului, în strînsă legătură cu organele de stat, iar deciziile lor trebuie să fie în conformitate cu hotărîrile de partid și cu legile statului.

Crearea acestor forme organizatorice reprezintă o nouă manifestare a originalității evoluției sistemului social-politic, a democrației socialiste din țara noastră, îmbogățind experiența construcției socialiste în etapa făuririi socialismului multilateral dezvoltat. Perspectiva viitoare a acestui cadru organizatoric de conducere democratică o vedem în lărgirea și adîncirea respectivelor modalități de participare a maselor la conducere.

Constatăm, prin urmare, că în etapa actuală a dezvoltării societății noastre, alături de întărirea și creșterea rolului și competenței organelor reprezentative ale puterii, de adîncire a democratismului sistemului reprezentativ se petrece un alt fenomen, pe deplin compatibil cu aceasta și, am adăuga, obiectiv necesar și anume, lărgirea participării directe, nemijlocite a maselor la conducerea diferitelor laturi ale vieții economice și sociale, atît la nivel de bază, în unitățile socialiste, întreprinderi, centrale, instituții de cercetare, proiectare, unități de învățămînt etc., cît și la nivel național prin consfăturirile, conferințele, congresele la care ne-am referit și organismele permanente create de acestea, ca forme de manifestare a autoconducerii oamenilor muncii. Ca o consecință a acestui proces, în măsura în care masele participă în mod nemijlocit la adoptarea deciziilor, se șterge tot mai mult clasică deosebire dintre guvernanți și guvernați, se întrepătrunde și îmbină armonios conducerea politico-statală cu autoconducerea obștească. Societatea noastră dispune astfel, la toate nivelurile, de un cadru organizatoric care asigură participarea organizată a întregului popor, a tuturor categoriilor sociale la conducerea societății și statului.

4. Dezvoltarea și continua adîncire a democrației socialiste nu reprezintă un scop în sine. Democrația socialistă are menirea să creeze cadrul total al împlinirii a personalității umane, să perfecționeze astfel societatea încît toți oamenii muncii să vadă în participarea la rezolvarea

⁵ Nicolae Ceaușescu, *op. cit.*, p. 58.

treburilor generale ale societății o modalitate de afirmare plenară a personalității lor.

Democrația socialistă presupune nu numai dreptul de a participa, dar și obligația valorificării întregii capacități, a întregii priceperi în interesul societății, precum și răspunderea fiecărui cetățean pentru activitatea desfășurată, pentru modul în care participă la soluționarea problemelor de interes general. Sensul major al democrației se exprimă în spiritul de înaltă responsabilitate pentru dezvoltarea societății. Esența democratică a orânduirii noastre asigură bunăstarea tuturor celor ce muncesc, înflorirea multilaterală a personalității umane, afirmarea plenară a tuturor energiilor și capacităților creatoare ale omului, manifestarea liberă, în condițiile armonizării depline a intereselor personale cu acelea ale întregii națiuni, garantarea dreptului la muncă și la retribuție în raport cu pregătirea fiecăruia, repartizarea echitabilă a veniturilor între diferitele categorii sociale, dreptul la viață liberă, de a-și pune deschis cuvântul și de a participa activ la conducerea întregii țări. Acestea și multe alte componente ale democrației reprezintă, raportate la cetățeni, drepturi firești într-un regim ca al nostru.

În fața pretențiilor apărători ai drepturilor omului care reduc drepturile și libertățile la simpla lor proclamare formal-juridică, cu păstrarea neatinsă a împărțirii societății în exploataatori și exploatați, bogați și săraci, oprimatori și oprimați, realitatea însăși dovedește că democrația noastră socialistă se deosebește fundamental de democrația formală de tip burghez, asigură oamenilor muncii posibilitatea de manifestare deplină în calitate de stăpîni ai bogățiilor naționale, de făuritori conștienți ai propriei lor istorii, ai propriului lor viitor fericit.

Dezvoltarea statului socialist este de neconceput fără dezvoltarea și afirmarea permanentă a democrației socialiste, care nu este numai o democrație statală, ci atotcuprinzătoare, ea referindu-se atât la aspectele vieții economice, cit și la cele social-culturale, obștești. Ea are loc, totodată, în contextul afirmării consecvente a drepturilor și libertăților democratice în societate, eliberarea socială fiind condiția necesară a eliberării și a libertății reale a fiecărui individ.